

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.486/2012/4. szám

A Debreceni Ítéltábla az előbb személyesen eljáró, majd a fellebbezési eljárás során dr. Németh L. Zsolt ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve b.-i (cím) lakos felperesnek - a dr. F. Fekete Zoltán ügyvéd (cím) által képviselt alperes neve d.-i (cím) lakos alperes ellen sírhely feletti rendelkezési jog megszerzése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 5.P.20.774/2012/4. számú ítélete ellen a felperes által 5. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperes részére 5 000 (Ötezer) forint fellebbezési eljárási költséget és térítsen meg az államnak külön felhívásra 48 000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A 2011. február 26-án elhunyt dr. **K. G.**-nak a felperes a gyermeke, az alperes a házastársa volt.

dr. **K. G.**-ot a D.-i Köztemetőben helyezték örök nyugalomra, a sírhely megváltásával kapcsolatos számlán, valamint a temetéssel összefüggő további iratokon az alperes neve szerepel.

A felperes kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest arra, hogy biztosítsa a dr. **K. G.** sírja fölötti kizárólagos rendelkezési jogát. Arra hivatkozott, hogy a perindítást megelőzően az alperes elzárkózott attól, hogy e rendelkezési jogot megosztva gyakorolják, ezzel megsértette kegyeleti jogait.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozva, hogy a néhai sírhelyét ő váltotta meg, így a rendelkezési jog a sírhely fölött őt illeti, annak átruházására nincs lehetőség.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította, kötelezte a felperest az alperes részére 10 000 forint perköltség, míg az állam javára 15 000 forint le nem rótt illeték megfizetésére.

Tényként állapította meg, hogy a sírhelyet a D.-i Köztemetővel kötött szerződés alapján az alperes váltotta meg. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a bírói gyakorlat szerint a sírhely használatához fűződő kegyeleti jog nem azonosítható a vagyoni jellegű használati jogokkal (BH. 1990. évi 375. sz. jogeset, BH. 2000. évi 242. sz. jogeset). A sírhely feletti rendelkezési jog szabályozása a temetéseket intéző személyek és a temetők fenntartóinak a viszonylatában irányadó, a kegyeleti- és egyéb személyiségi jogok jogosultjainak jogai és jogsérelmei megítélése szempontjából közömbös (BDT. 2005. évi 1260. döntés).

Rámutatott, hogy a temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Temető tv.) 22. § (1) bekezdése nem azt rendezi, hogy kinek milyen dologi jogai vannak az adott körben, ki jogosult síremléket létesíteni a hozzátartozók, a kegyeleti jog jogosultjai közül; annak csupán igazgatási feltételeit szabályozza, azaz azt, hogy a temetőfenntartó kit tekint olyan személynek, aki rendelkezhet a sírhely felett, ám a hozzátartozók közötti viszonyt nem rendezi. E törvényre is figyelemmel nincs jogszabályi lehetőség a felperes részére a sírhely feletti kötelmi alapú vagyoni jellegű rendelkezési jog biztosítására, tekintettel arra, hogy nem vitatottan a temetési helyet az alperes váltotta meg. A rendelkezési jog tehát kötelmi jellegű intézmény, így annak csak az alperes és a temető fenntartója jogviszonyában van jelentősége, ebből a szempontból a felperes a jogviszonyon kívül esik. A temetési hely fenntartójának a jogosultsága, az abban való döntés, hogy a temetési hely feletti rendelkezési jogot ki és milyen terjedelemben gyakorolhatja. Ebből következően a kereset teljesítését a jogszabály egyértelműen kizárja.

Ugyanakkor kiemelte, hogy a sírhely feletti rendelkezési jog nem tévesztendő össze a Ptk. 85. § (3) bekezdésén alapuló kegyeleti jogosultsággal. A felperes, mint az elhunyt gyermeke, illetve az alperes, mint annak házastársa hozzátartozóknak számítanak, e minőségüknél fogva az elhunyt személy emlékével kapcsolatos döntések során megilleti őket a kegyeleti jog gyakorlása. Több kegyeleti jogosult esetén a következetes bírói gyakorlat szerint valamennyien önállóan, de egymás jogainak tiszteletben tartásával gyakorolhatják e jogukat, alapvető elvárás a kegyeleti jog gyakorlása során az együttműködés.

A kereset teljesítésének így az elsőfokú bíróság megállapítása szerint nemcsak jogszabályi akadálya van, hanem az értelmetlen is, mivel a sírhely feletti kötelmi alapú rendelkezési jog nem ad az alperesnek arra jogosultságot, hogy a továbbiakban elzárja a felperest és más hozzátartozókat a kegyeleti joguk gyakorlásától, azaz minden, a sírhelyet, mint az elhunyt személy emlékének a hordozóját érintő döntésben is a hozzátartozóknak a jövőben együtt kell működniük, így abban is, hogy az elhunyt személy sírhelyébe még kit temessenek, a sírkövet hogyan alakítsák ki, vagy változtassák-e meg azt. Hangsúlyozta, hogy amennyiben az együttműködés alapvető kötelezettségének a megszegésével bárki a másik jogosultat akadályozza, korlátozza a kegyeleti jogainak gyakorlásában, úgy a Ptk. 84. § (1) bekezdés a)-e) pontjaiban írt jogkövetkezmények alkalmazása igényelhető.

Megjegyezte, hogy kétségtelen, hogy a sírhely feletti - csak a temető fenntartójával fennálló jogviszonyban releváns - vagyoni jellegű rendelkezés joga folytán az alperes a temetési hellyel kapcsolatos döntések szempontjából a temető fenntartója felé mintegy előnyben van, ez azonban nem mentesíti a kegyeleti jogosultakkal való együttműködési kötelezettsége alól.

Hangsúlyozta, hogy az a körülmény, hogy a sírhelyet ki váltotta meg, a kegyeleti jog gyakorlása szempontjából közömbös, az csak a temetést intéző és a temetőt fenntartó intézmény vonatkozásában releváns. Ezért az a tény, hogy a hozzátartozók közül ki váltotta meg a temetési helyet, önmagában nem eredményezi másik hozzátartozó személyhez fűződő jogainak megsértését, ahhoz ezen túlmutató, a rendelkezési joggal visszaélő, az együttműködési kötelezettséget megsértő magatartás szükségeltetik. Ennek hiányában a Ptk. 84. § (1) bekezdésében írt jogkövetkezmények alkalmazásának nincs helye.

Végül megjegyezte, hogy a kegyeleti jog gyakorlása során - a felperes hivatkozásával ellentétben - nincs az elhunythoz közelebb álló és távolabb álló hozzátartozó, hanem mindenkinek a kegyeleti jogosultsága azonos tartalmú, a kegyeleti jogok szükségképpen konkurálnak egymással, éppen ezért van kiemelt jelentősége az együttműködési kötelezettségnek.

Pervesztessége miatt a felperest kötelezte az alperes részére az alperes képviselőjének a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (2) bekezdés a) pontja és (6) bekezdése alapján megállapított munkadíjából álló perköltség megfizetésére.

Megállapította, hogy az ügy tárgyi illetékfeljegyzési jogos, ám a felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) értelmében figyelembe veendő 36 000 forint kereseti illetékből 21 000 forintot lerótt, ezért csupán 15 000 forint állam javára történő megtérítésére kötelezte.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az ítélet megváltoztatását, oly módon, hogy a bíróság biztosítsa számára az édesapja sírhelye fölötti rendelkezési jogot. Azzal érvelt, hogy a törvényszék tévedett, amikor azt állapította meg, hogy a temetési helyet az alperes váltotta meg, ugyanis a sírhely megváltás költségeit végső soron ő fizette, azaz ő tekintendő a sírhelyet megváltónak, így őt illeti a sírhely fölötti rendelkezési jog. Az alperes azonban kizárta őt a rendelkezési jogból, holott „nem volt jogosult egyoldalúan dönteni a rendelkezési jog ügyében”, ez pedig sérti az ő személyiségi jogait, kegyeleti jogait. Kifejtette, hogy a Temető tv. értelmében a rendelkezési jogot az alperes halála után az ő gyermekei örökölnék, akik viszont nincsenek leszármazói viszonyban az ő édesapjával. Álláspontja szerint az alperes azon kijelentése, hogy ő néhai házastársa mellé fog temetkezni és ezt jelenlegi állapot szerint meg is teheti, lehetetlen helyzetet teremt. Úgy vélte, hogy valamennyi leszármazó egyöntetű akaratának megfelelően kell biztosítani a leszármazók kegyeleti jogainak zavartalan gyakorlását. Az alperes szándéka e jogok megsértése és a lehetősége erre bármikor fennáll, ezért indokolt az első fokú ítélet megváltoztatása.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet indokai alapján történő helybenhagyását és a felperes költségben való marasztalását indítványozta.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a per érdemében helytállóan döntött. Döntésének indokolásával is túlnyomó részt egyetért az ítéletábrá, azt csupán kis részben, a fellebbezésben is írtakra tekintettel helyesbíti, illetve egészíti ki az alábbiak szerint:

A Ptk. 85. § (3) bekezdésében meghatározott kegyeleti jog olyan sajátos közös joga a hozzátartozóknak, végrendeleti juttatásban részesítetteknek, melyet tipikusan együttesen gyakorolhatnak. Elvileg a kegyeleti jogosultságot bármelyik jogosult önállóan is gyakorolhatja, e téren azonban - ahogyan arra az elsőfokú bíróság is rámutatott - fokozott jelentősége van az együttműködésüknek. A Ptk. a meghalt személy emlékét, illetőleg az ehhez fűződő kegyeleti jogot részesíti védelemben. Ezen abszolút szerkezetű jog akkor válik konkrétta, ha valaki azt megsérti. Minthogy a törvény kegyeleti jogot véd, az ezzel kapcsolatos kérdések elbírálásánál komoly jelentősége van a társadalmi felfogásnak is. Több személy kegyeleti jogának esetleges ütközése különösen gondos mérlegelést tesz szükségessé, a bíróságnak általában erkölcsi normákat, szokásokat kell figyelembe venni, s ha ezek alapján nincs lehetőség a vita eldöntésére, kézenfekvően az elhunythoz (elhunytakhoz) fűződő rokoni fok az irányadó. A meghalt személy emlékét, mint a kegyeleti jogosultakat megillető személyhez fűződő jogot mindenki köteles tiszteletben tartani. Nem sérti azonban a sírban nyugvók emlékét az, ha a társadalmi szokásoknak megfelelően az elhunyt mellé temetik majdan házastársát is. Azzal, hogy adott esetben az alperes ezt a majdani szándékát kifejezte, sem a felperes kegyeleti jogát, sem személyiségi jogát nem sértette meg, ebből következően a személyiségi jog megsértésének megállapítására irányuló kereseti kérelem nem foghat helyt.

Helytállóan hangsúlyozta a törvényszék azt is, hogy a peres felek közötti vitás kérdés rendezésénél a Temető tv. rendelkezéseinek nincsen jelentősége, az ugyanis a kegyeleti jog gyakorlási módjáról nem szól.

A Temető tv. preambuluma kimondja, hogy az Országgyűlés „az elhunyt személyek emlékének méltó megőrzése és ápolása, a temetkezés közegészségügyi és kegyeleti rendeltetésének érvényesítése, valamint a temető- és temetkezési kultúra fejlesztése” érdekében alkotta meg a törvényt.

E jogszabály a temetőfenntartó és az eltemettetők közötti viszonyt szabályozza, a törvény hatályáról szóló 2. § (1) bekezdése szerint „e törvény határozza meg a temetőkkal, a temetkezési emlékhelyekkel és a temetkezési tevékenység ellátásával összefüggő jogokat, kötelezettségeket és feladatokat”.

Az elsőfokú bíróság által is kiemelt 22. § nem azt rendezi, hogy kinek milyen dologi jogai vannak az adott körben a kegyeleti jog jogosultjai közül, annak csupán igazgatási feltételeit szabályozza, azaz azt, hogy a temetőfenntartó kit tekint olyan személynek, aki rendelkezhet a sírhely felett, ám a hozzátartozók közti viszonyt nem rendezi. Ennek

megfelelően a törvény 18. §-ában szabályozott nyilvántartásokba, így például a temetőkönyvbe való bejegyzés is csak azt határozza meg, hogy a fenntartó kit tekint „ügyfelének”, olyannak, aki e nyilvántartásra való hivatkozással minden további igazolás nélkül rendelkezhet a sírhely felett, ám a kegyeleti jog gyakorlásának sorrendjét nem dönti el. Ezért pontatlan az első fokú ítélet azon megállapítása, hogy „a temetési hely fenntartójának a jogosultsága az abban való döntés, hogy a temetési hely feletti rendelkezési jogot ki és milyen terjedelemben gyakorolhatja”. A kegyeleti jog gyakorlása, a sírhely feletti rendelkezési jog gyakorlása nemcsak a fenntartó nyilvántartásában feltüntetett személyt illeti meg, a nyilvántartás mindössze azt jelenti, hogy az ott nem szereplő jogosult esetleg nehezebben - például bírósági ítélet, végrendelet, más okirat felmutatásával - tudja jogait érvényesíteni a fenntartóval szemben.

Megjegyzi az ítéletábra, hogy annak a ténynek, hogy a sírhely megváltással kapcsolatos számlákat, egyéb, a néhai temetésével összefüggő bizonylatokat a hozzátartozók közül ki írta alá, semmilyen jelentősége nincsen, az nem dönti el az eltemetett személyének kérdését sem, mert annak, hogy ezen okiratokra kinek a nevét írják, számos, az eltemetett személyének meghatározása szempontjából egyébként irreleváns oka lehet. Az okiratokon való névfeltüntetésre semmilyen, a hozzátartozók közötti jogvita elbírálása szempontjából releváns jogot alapítani nem lehet.

A sírhely feletti rendelkezési jog tehát az elhunyt személy hozzátartozóit e kapcsolatokra tekintettel megillető elidegeníthetetlen jog, amelyből az egyik jogosult „nem zárhatja ki” a másik jogosultat, azaz ily módon személyiségi jogi sérelem sem következhet be. Azzal azonban, hogy e rendelkezési jogot az egyik jogosult az együttműködési kötelezettséget megsértve a másik jogosult kizárásával gyakorolja, elvileg bekövetkezhet személyiségi jogi, illetve kegyeleti jogi jogsérelem, ám az adott esetben az alperes ilyen jogsértő magatartást nem tanúsított, ennek hiányában pedig a felperes keresete alaptalan.

Ahogy az ítéletábra az előzőekben már megjegyezte, az alperes, mint néhai dr. **K. G.** házastársa a felperes kegyeleti jogainak sérelme nélkül jogosult a néhai házastársa mellé temetkezni, ezzel „lehetetlen helyzetet” nem teremt, a sírhely feletti rendelkezési jog ugyanis a felperes érvelésével szemben nem csupán az elhunyt leszármazóit, hanem adott esetben túlélő házastársát is megilleti.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A pereszes felperest a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes részére fellebbezési eljárási költség megfizetésére. E címen az alperes képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét az R. 3. § (3) és (5) bekezdése alapján határozta meg. E körben megjegyzi az ítéletábra, hogy az elsőfokú eljárás során az alperes javára megállapított perköltség ugyancsak az alperes képviselőjének munkadíját ölelte fel - ahogyan azt a törvényszék helyesen megállapította -, ám az összeg meghatározásának jogszabályi alapja nem az R. 3. § (2) bekezdés a) pontja volt, mert a per tárgyának értéke az adott esetben nem volt meghatározható.

Az Itv. 62. § (1) bekezdés f) pontja értelmében az eljárás tárgyi illetékeljegyzési jogos. Ennek eredményeként a felperes a le nem rótt fellebbezési illetéket az eredménytelen fellebbezése következtében köteles az állam javára megtéríteni a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján bírálta el tárgyaláson kívül.

D e b r e c e n, 2012. október 9.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Kocsis Ottília s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -